

ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

การพัฒนารูปแบบโรงเรียนสมรรถนะสูงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

THE DEVELOPMENT OF MODEL FOR THE HIGH PERFORMANCE SCHOOL IN THE BASIC EDUCATION INSTITUTION

ชื่อนักวิจัย

นางสาวพรทิพย์ สุพรรณกุล

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

2553

ประเภทของงานวิจัย

นโยบายการศึกษา

คำสำคัญ

โรงเรียนสมรรถนะสูง , การพัฒนาแบบโรงเรียน

ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

การจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมานั้นยังขาดประสิทธิภาพ แม้จะมีการปฏิรูปการศึกษา แต่ก็ยังพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาไม่ได้ตามที่คาดหวัง ทั้งก่อให้เกิดวิกฤติด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของการจัดการศึกษา ได้แก่ (1) วิกฤติด้านโอกาสและการเข้ารับการศึกษา (2) วิกฤติด้านคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะด้านสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (3) วิกฤติด้านความเสมอภาคในสิทธิการศึกษา (4) วิกฤติด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ (5) วิกฤติด้านการขาดความสามารถในการแข่งขันนานาชาติ ประสิทธิภาพในการผลิตและรายได้ประชาชาติ (6) วิกฤติด้านคุณธรรม จริยธรรม (7) วิกฤติด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย (ธีระ รุญเจริญ, 2545, หน้า 53) จึงเป็นสาเหตุของการศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข ปรับตัวได้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึมซับสิ่งที่ต่างต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์แก่ตนเอง ดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย สามารถเลือกรับและปฏิเสธสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างชาญฉลาด จึงนำมติขององค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization) ซึ่งมีความพร้อมของมิติในการบริหารมาเป็นกรอบการพัฒนาแบบโรงเรียนสมรรถนะสูง (High Performance School) โดยการนำหลักการตามมติดังกล่าวมา เป็นแนวทางการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ การจัดการความรู้ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์การดำเนินการ ทำให้โรงเรียนมีศักยภาพ สามารถปฏิบัติงานได้ครบตามบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย งาน

วิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานงบประมาณ งานบรรยากาศสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย และงานบริหารทั่วไป บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สนองนโยบาย ระเบียบ กฎหมายและแนวปฏิบัติต่าง บริหารงานมีคุณภาพสูงขึ้นทุกด้านได้อย่างยั่งยืนและถาวร

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาการพัฒนา รูปแบบโรงเรียนสมรรถนะสูงโดยมีขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบโรงเรียนสมรรถนะสูงจากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยของประเทศไทยและของต่างประเทศ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา การบริหารองค์กรและด้านมิติองค์กร สมรรถนะสูงและจากการศึกษาการจัดการที่เป็นเลิศ (best practices) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่คัดเลือกจากโรงเรียนดีมีคุณภาพ ภายใต้มิติขององค์กรสมรรถนะสูงและตามข้อข่ายภาระงานของโรงเรียนประกอบด้วย งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานงบประมาณ งานบรรยากาศสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย และงานบริหารทั่วไป ภายใต้กระบวนการที่ดำเนินการจัดการศึกษาใน โรงเรียนและมีมิติขององค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization--HPO) สรุปผลการศึกษาแล้วสังเคราะห์เป็นรูปแบบ โรงเรียนสมรรถนะสูง

2. การพัฒนา รูปแบบโรงเรียนสมรรถนะสูงโดยการนำรูปแบบโรงเรียนสมรรถนะสูงไปตรวจสอบประสิทธิภาพความสอดคล้อง กับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ระดับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มิติของ องค์กรสมรรถนะสูงตามเกณฑ์ คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2550 (Public Sector Management Quality Award-- PMQA) พ.ศ. 2550 และแนวคิดตามหลัก Balanced Scorecard (BSC) แล้วตรวจประเมินความถูกต้องครบถ้วน ด้านเนื้อหาวิชาการ ภาษา ประสิทธิภาพ ความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาสาระและความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายระดับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาประเมิน จัดสนทนากลุ่มผู้บริหารโรงเรียน (focus group) เพื่อตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง

ผลการวิจัย

- งานวิชาการ มีข้อข่ายภาระงาน คือ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการเรียนการสอนและ การประกันคุณภาพการศึกษา

- งานกิจการนักเรียน มีข้อข่ายภาระงาน คือ การเสริมสร้างความเป็นไทย การพัฒนาระเบียบวินัย การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การเสริมสร้างประชาธิปไตย กิจกรรมแนะแนว การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การรณรงค์และป้องกันสารเสพติด การ เสริมสร้างทักษะชีวิตและกิจกรรมอื่น ๆ

- งานบุคลากร มีข้อข่ายภาระงาน คือ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและมอบหมายงาน การ พัฒนาบุคลากร การเลื่อนขั้นเงินเดือน การขอมือและเลื่อนวิทยฐานะ การเสริมสร้างวินัยและ การดำเนินการทางวินัย การเสริมสร้าง คุณธรรมจริยธรรม การสร้างขวัญและกำลังใจ

- งานงบประมาณ มีข้อข่ายภาระงาน คือ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตาม และประเมินผล การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การเงิน การบัญชี การพัสดุและสินทรัพย์

- งานบรรยากาศสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย มีขอบข่ายภาระงาน คือ อาคารสถานที่ การเสริมสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อม ความปลอดภัย ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์ไฟฟ้า
- งานบริหารทั่วไป มีขอบข่ายภาระงาน คือ งานธุรการ ข้อมูลสารสนเทศ การบริหารภายใน การพัฒนาโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT)

อภิปรายผล

ขอบข่ายภาระงานโรงเรียนสมรรถนะสูง ประกอบด้วย 6 งาน ดังนี้ งานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 4-16) กำหนดขอบข่ายภาระงานวิชาการ ไว้ดังนี้ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ (4) การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา (5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรม (6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (7) การนิเทศการศึกษา (8) การแนะแนวการศึกษา (9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ (11) การประสานความร่วมมือ (12) การส่งเสริมสนับสนุน สอดคล้องกับ วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ (2547, หน้า 293-294) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบ ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดภารกิจการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย งานพัฒนาหลักสูตร งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ งานวัดผลประเมินผลการเรียนรู้และการเทียบโอน งานพัฒนาสื่อ งานนิเทศการศึกษา งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ วสันต์ นาวเหนียว (2550, หน้า 518) ศึกษา แนวทางการจัดการที่เป็นเลิศของโรงเรียนรุ่งอรุณ กำหนดขอบข่ายภาระงานของงานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการเรียนรู้อัตนผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ แก่ชุมชน สอดคล้องกับ สมุท ขำนาญ (2546, หน้า 19-22) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย เสนอการบริหารงานวิชาการได้แก่ การพัฒนาการจัด การเรียนการสอน การหาแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนรู้อ่อนของนักเรียน การพัฒนาหลักสูตร อารุง จันทวานิช (2547, หน้า 3) ให้แนวคิด การพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนสมบูรณ์แบบต้องมีหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด งานวิชาการจึงเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน โดยครอบคลุมการดูแลรับผิดชอบด้านหลักสูตร การเรียน การสอน การวัดผลประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวิจัยทางการศึกษา การนิเทศการเรียนการสอน และการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและครบถ้วนตามหลักสูตร

งานกิจการนักเรียน เป็นงานด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนืองานการเรียนการสอนในห้องเรียน งานกิจการนักเรียนมีขอบข่ายงานครอบคลุมงานระเบียบ งานทะเบียน การสำมะโนนักเรียน การรับสมัครนักเรียน การลงทะเบียน สถิตินักเรียน บัญชีนักเรียน การมาเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน การรายงานเกี่ยวกับนักเรียน ความปลอดภัย ทุนการศึกษา หอพัก การจัดทำงาน การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร งานความประพฤติและระเบียบของนักเรียน งานต่าง ๆ เหล่านี้จะ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป งานด้านการดูแลความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน จะไม่ได้กำหนดให้อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายใดอย่างชัดเจน กอปรกับสภาพสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ภายใต้สภาวะของความเปลี่ยนแปลง ความหลากหลายของสื่อและปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ส่งผลให้เยาวชนของชาติได้รับผลกระทบจนเกิด

ปัญหาต่าง ๆ ตามที่สถาบันรามจิตติ สสำรวจไว้ พบว่าเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงและสมควรต้องเร่งแก้ไข โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัยในตนเองและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจัดงานดูแลนักเรียนด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอน เพื่อ ดูแลและส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้เหมาะสมตามวัย จึงกำหนดงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย การเสริมสร้างความเป็นไทย การพัฒนาระเบียบวินัยนักเรียน การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน การเสริมสร้าง ประชาธิปไตย กิจกรรมแนะแนว การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การรณรงค์และป้องกันสารเสพติด การเสริมสร้างทักษะชีวิต และ กิจกรรมอื่น ๆ สอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2540, หน้า 37) และรุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548, หน้า 25-27) กำหนดให้ งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่โรงเรียนจัดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามหลักสูตร ควรจัดกิจกรรมให้หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน นักเรียนสามารถสมัครและ เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกิจกรรมชุมนุม ชมรมต่าง ๆ ได้ตามความสมัครใจ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักบริหารงาน-มัธยมศึกษาตอน ปลาย (2552, หน้า 6) กำหนดมาตรฐานงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย การวางแผนงานกิจการนักเรียน การ บริหารกิจการนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การดำเนินงานระบุดูแลช่วยเหลือนักเรียน การ ดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนและ การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

งานบุคลากร เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานองค์กรอีกงานหนึ่งและส่งผลต่อความอยู่รอดและการสร้างประสิทธิภาพให้ เกิดแก่องค์กรต่าง ๆ งานของหน่วยงานจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ขึ้นอยู่กับบุคลากรในองค์กรที่ ให้ ความร่วมมือในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายมาน้อยเพียงใด นอกจากนั้นบุคลากรยังเป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นปัจจัยแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของกิจการนั้น ๆ ขอบข่ายงานบุคลากร ประกอบด้วย การวางแผนบุคลากร การ สรรหา การคัดเลือกการบรรจุบุคลากร การประเมินบุคลากร การจัดสวัสดิการ การอำนวยการรักษา และการพัฒนาบุคลากร (สมศักดิ์ คง เทียง และอัญชลี โพธิ์ทอง, 2542, หน้า 7-9; Kimbrough & Nunnery, 1988, p. 44; Sergiovanni & Burlingame, 1992, pp. 193-195) จากการศึกษาขอบข่ายภาระงานบุคลากรของโรงเรียนเพื่อให้มีการบริหารงานได้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของงานบุคลากรโรงเรียนสมรรถนะสูง ประกอบด้วย การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การ สรรหาและการมอบหมายงาน การพัฒนาบุคลากร การเลื่อนขั้นเงินเดือน การขอมือและเลื่อนวิทยฐานะ การเสริมสร้างวินัยและการ ดำเนินการทางวินัย การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การพัฒนาบุคลากรโดยส่งเสริมให้ศึกษาต่อและ พัฒนาดตนเองตามความสนใจ ส่งครูเข้ารับการพัฒนาตามที่หน่วยงานต้นสังกัดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานเอกชนจัด ดำเนินการ พัฒนาให้ครูทุกคนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า ส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้ เทคนิควิธีการสอน จัด ประชุมอบรมพัฒนาการเรียนการสอน

งานงบประมาณ เป็นงานที่มีขอบข่ายเกี่ยวกับ งานการเงินในโรงเรียน เดิมจัดรวม อยู่ในงานธุรการ เมื่อมีการปรับโครงสร้าง การบริหารงานของโรงเรียนตามพระราช-บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) มาตรา 39 ให้ กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง กำหนด ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารงานโรงเรียนเป็น 4 ด้าน คือ การ บริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยแยกงานการบริหารงบประมาณ การบริหารงาน ด้านการเงินและงบประมาณออกมาอย่างชัดเจน โดยกำหนดเพื่อรับผิดชอบงานด้านงบประมาณของโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2547, หน้า 43-47) กำหนดให้การบริหารงบประมาณ ได้แก่ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การ ตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและ การลงทุนเพื่อการศึกษา การ บริหารการเงิน การบริหารการบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ผู้วิจัยจึงกำหนดองค์ประกอบงานงบประมาณ ประกอบด้วย การ จัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามและประเมินผล การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การเงิน การบัญชี การพัสดุและสินทรัพย์ สอดคล้องกับ วสันต์ นาวเหนียว (2550, หน้า 436) เสนอว่า การระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษามีกระบวนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาด้วยการ วางแผนการดำเนินงานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาาร่วมกันและใช้

การระดมพลังสมอง ด้วยกระบวนการ SWOT analysis โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู ผู้นำชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนภายใน วิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคต่าง ๆ จากภายนอกเพื่อกำหนดแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และสอดคล้องกับ วิสสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์ (2547, หน้า 282) ได้เสนอการระดมทรัพยากรเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโดยอาศัยความร่วมมือจากบุคคล ชุมชนมาช่วยพัฒนางานและจ้างบุคคลภายนอกมาปฏิบัติงาน การบริหารงบประมาณเป็นงานที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของโรงเรียนให้ดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรยากาศสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย ประกอบด้วย งานอาคารสถานที่ ได้แก่ การจัดสร้างอาคารสถานที่ การวางแผน การออกแบบ การก่อสร้าง การใช้อาคารสถานที่ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน การจัดสถานที่สำหรับการเรียนรู้นอกห้องเรียนและสำหรับชุมชน การควบคุมดูแลรักษา ตรวจสอบและประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และการดูแลสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สอดคล้องกับ Steers (1977, p. 165) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพขององค์กร การบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงการออกแบบขององค์กร เทคโนโลยี วัตถุประสงค์ และพฤติกรรมองค์กรให้สอดคล้องหรือตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของ บริบทภายนอกองค์กรได้อย่างเหมาะสมเกิดผลดีและนำไปสู่การอยู่รอดขององค์กร รุจา รอดเข็ม (2547, หน้า 53) กล่าวว่า บรรยากาศขององค์กรเป็น การรับรู้ของบุคคลในองค์กรที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหาร การปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลและบรรยากาศขององค์กร สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้โรงเรียนมีการบริหารงานด้านบรรยากาศสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยโดยกำหนดการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ได้แก่ กำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา บำรุงดูแลและพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงปลอดภัย เหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ ติดตามตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ สรุปประเมินผลและรายงานการใช้สถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

งานบริหารทั่วไป หมายถึง งานอื่น ๆ ของโรงเรียนที่นอกเหนือจากงานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานงบประมาณ งานบรรยากาศสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย ได้แก่ งานธุรการ การประสานต่าง ๆ ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอก งานข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงการจัดเก็บข้อมูล การจัดทำระบบสารสนเทศ การรายงานข้อมูลต่าง ๆ งานความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นงานที่เกี่ยวกับการติดต่อ การให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือ การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานประชาสัมพันธ์ งานการร่วมกิจกรรมของชุมชนและให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการ-สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้โรงเรียนมีการบริหารงานบริหารทั่วไป คือ การบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ งานสารสนเทศ งานระบบบริหารและพัฒนาองค์กร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานประสานงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนงานของโรงเรียนและงานที่ไม่ได้กำหนดไว้เพื่อให้โรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานตามขอบข่ายภาระงานและงานอื่น ๆ บรรลุตามเป้าหมายได้ การบริหารงานทั่วไป จึงเป็นงานที่สนับสนุนการบริหารงานอื่น ๆ ให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น จึงกำหนดองค์ประกอบของงานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย งานธุรการ ข้อมูลสารสนเทศ ระบบการบริหารภายใน การพัฒนาโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับ วสันต์ นาวเหนียว (2550, หน้า 439) เสนอว่า การดำเนินงานธุรการที่เป็นระบบ มีความสะดวกรวดเร็วและถูกต้องส่งผลให้การบริหารจัดการงานธุรการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ช่วยส่งเสริมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ